

KULTURMINNEDAGENE I KULTURARVÅRET 2018 Lokale håndverkere i arbeid i Borgenområdet

Tirsdag 11. september feiret vi Kulturminnedagene 2018 ved å ta for oss håndverk i lokalmiljøet. Øyvind Larssen sto for presentasjonen og det ble vist filmsnutter og bilder fra våre arrangementer med dette temaet.

I 2012 var Børge-Borgere på Fladby og fikk demonstrert hvordan det lages murstein av leire, vann og sagflis. Vegard Røhme demonstrerte denne gamle byggemetoden. På Fladby står det fremdeles en bygning laget på denne måten.

De store gårdene i området hadde fra gammelt av utstyr og kunnskap til å lage og reparere det meste av redskap som var i bruk på en gård. Her i området var det en flere større gårder som nok hadde den muligheten. Noen har også bevart redskap som var i bruk på gården som f.eks. Uranienborg eller Oranien.

De større gårdene hadde også egne bakerovner og smier. Kjøreredskap for hest, som sleder og kjerrer, tresko, river av tre, traug og butter ble laget og reparert av egne folk på gården. Tre, lær og stål var naturlige materialer som ble brukt. Det var også reparering av sko rundt på gårdene med utstyr som ble brukt til dette, selv om Borgen hadde egen skomaker som laget alt av sko og støvler, også fotballsko.

Ole Jan Kværner fortalte om en av de siste gårdssmiene som var ikke var helt ødelagt på Holen. Denne er nå under restaurering. Smia sto opprinnelig på den delen av Kåstad som ble kjøpt til Holen og den ble brukt av både Ole Jans far og bestefar. Gården Holen er en gammel skysstasjon og et av jordene som hører til gården har navnet Skysskafferjordet fra gammelt av.

Teglverket på Onsrud virket fra 1870 og frem til 1890. Selve teglverket var et mindre verk. Det brukte lokale leireforekomster og vann fra Rømua og laget tegl for takteking og murstein for oppsetting av bygninger. Teglstein er brent leire. Furuset kirke er bygd med materialer herfra. Dette gjelder også den store og staselig hovedbygningen på Onsrud som ble satt opp 1886-1887 og som i dag er fredet. Staten ved Forsvaret kjøpte Onsrud i 1952 for etablering av kvarter for den stående Østlandsbrigadens sjef og stab. Bygningen ble solgt privat for en del år siden.

Kauserud mølle hørte til gården Kauserud. Hans Larsen Wethal kjøpte gården og mølla i 1890. Rømua hadde lite fall mot fossen som hadde et fall på 7 meter og hadde også lite vann, så det måtte samles opp vann om natta.

1812-14 var det mye vann i elva, så i 1814 ble det bygd forbygning ved fossen. Vannet ble ledet inn til

vannhjulet som var koblet til møllesteinene. Malingen av korn sluttet før 1970. Det ble rensa såkorn og tørka korn i mølla fram til 1993.

Kauserud mølles venner fikk penger til å reparere taket og derved bevare det innvendige fra forfall. Taket ble sikret for flere hundre tusen av Ullensaker historielag.

Alf Skjønhaug fortalte oss i 2012 om firmaet Agathon Borgen vår lokale entreprenør, som ble stiftet i 1936 og dermed fylte 75 år i 2012. Mannen Agathon Borgen som startet firmaet, ville fylt 100 år i 2012. Han var sønn av en murmester og var murerlærling hos ham. Sammen med faren og broren Egil, syklet han rundt på Romerike, også til Lørenskog, på jobb. Som 20-åring i 1932 startet han for seg selv og 4 år seinere startet han altså firmaet Agathon Borgen. Hovedkontoret lå på Borgen fram til etter Agathon Borgens død i 1992.

Firmaet Agathon Borgen AS har stått for en rekke offentlige bygg, boliger og forretningsbygg over hele Romerike og i Aurskog-Høland. Ullensaker kirke var firmaets første store prestisjebygg. Der var kvalitet og estetikk satt i høysetet. Kirken ble innviet 12. oktober 1958.

Etter den kom byggene på løpende bånd: Jessheim Meieri (1958), Finn Ruud-gården på Jessheim, Brannstasjonen på Kløfta (1959), Brogata i Lillestrøm (1960), Renseanlegget på Kløfta (1960), Nannestad kommunehus (1962), Skedsmo samfunnshus første del (1963), skoler i Lørenskog og Sørumsund fra 1964 og utover.